

ВІТІХНОВСЬКА ФРІДА ЗЕЛЬМАНІВНА

Вітіхновська Фріда Зельманівна (12.07.1897, м. Олександрія Херсонської губернії – дата і місце смерті невідомі) – український бібліограф, бібліотекар. Співробітник Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. Друга дружина першого прем'єр-міністра УНР В. О. Голубовича. Двічі заарештовувалась органами НКВС СРСР за участь в антирадянській організації українських есерів. Повністю реабілітована в листопаді 1989 р.

Народилася у родині торговця. Закінчила місцеву жіночу гімназію (1918). У 1917 р. була слухачкою київських вищих жіночих курсів, де вступила до партії меншовиків та перебувала у її лавах до 1919 р. З партії вибула за сімейними обставинами (вийшла заміж, народила дитину).

Сімейне життя не склалося, тому в 1922 р. Ф. З. Вітіхновська повернулася до своїх батьків у Олександрію. З 1923 р. жила в Харкові, працювала в системі політпросвіти бібліотечних працівників, а також на посадах бібліотекаря та бібліографа з перервою в один рік. Восени 1923 р. вийшла заміж за Всеволода Олександровича Голубовича, який в той час працював керівником відділу капітального будівництва Вищої ради народного господарства (ВСНГ) у Харкові. З матеріалів особової справи відомо, що в 1931 р. Ф. З. Вітіхновська була переведена до Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (ДНБК) під безпосереднє керівництво Б. О. Боровича.

Професор М. С. Шлепаков, один з обвинувачів Ф. З. Вітіхновської, надав слідству такі відомості: «...*Фріда Вітіхновська працювала довгий час з Боровичем, у минулому активним меншовиком, була його правою рукою...*». Інший «свідок» (О. І. Попов) надав покази про те, що Ф. З. Вітіхновська

систематично зривала роботу з ліквідації шкідництва, вчиненого у каталозі під керівництвом меншовика Боровича, та фактично після зняття Боровича проводила його лінію.

31 липня 1933 р. директор ДНБК П. С. Сафронов видав наказ про усунення з посади Ф. З. Вітіхновської та скасування постанови про надання їй звання ударниці та наукового відрядження. 21 серпня 1933 р. на загальних зборах співробітників бібліотеки, а також на зборах обласного комітету профспілок було вирішено виключити її із членів спілки. Мотивами такої ухвали було таке: «Гр. Вітіхновська приховувала по суті ворожу ідеологію; відверто не виступила проти «боровщини»; не порвала зв'язку зі своїм чоловіком (підтримуючи ідейний зв'язок)...». Згодом Фріда Зельманівна оскаржила рішення цих зборів у Всеукраїнській раді профспілок та відновилася в правах члена спілки.

Із серпня 1933 р. до липня 1934 р. ніде не працювала. На момент арешту, в лютому 1938 р., Ф. З. Вітіхновська працювала бібліотекарем у дитячій клініці, мала доньку (Голубович Ірина-Марія, 12 років) та чоловіка (Голубович Всеволод Олександрович), який на той час утримувався в політичному ізоляторі (м. Владимир).

Була заарештована Харківським обласним управлінням НКВС та Особливою нарадою НКВС СРСР за участь в антирадянській організації українських есерів. Утримувалась під вартою в харківській в'язниці. Обвинувачення базувалося на неперевірених та неконкретних показах свідків. Вітіхновська винуватою себе не визнала, але отримала покарання – п'ять років виправно-трудоих таборів. Спочатку це було 10-те відділення Карагандинського табору НКВС, а потім Актюбинський табір НКВС.

10 січня 1947 р. Вітіхновська була звільнена, хоча термін її ув'язнення скінчився 23 лютого 1943 р. Після звільнення працювала обліковницею у тому ж будівельному тресті (Актюбинськбудтрест), що і під час ув'язнення.

На початку 1948 р. повернулася до Олександрії, не працювала, родини не мала.

30 травня 1949 р. заарештована управлінням Міністерства державної безпеки по Кіровоградській області. Особлива нарада постановила за участь в есерівській та меншовицькій організаціях, а також за «...укладання контрреволюційного предметового каталогу разом з меншовиком Боровичем у Харківській науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка», етапувати Ф. З. Вітіхновську на поселення у віддалені райони СРСР (Красноярський край). Місце, обставини та дата смерті Фріди Зельманівни Вітіхновської невідомі.

19 листопада 1989 р. прокуратурою Харківської області Ф. З. Вітіхновська визнана такою, яка підпадає під дію постанови про відновлення справедливості по відношенню до жертв політичних репресій, що мали місце в період 1930–1950 років.

Джерела

Державний архів Харківської області. Ф. 6452. Оп. 6. Спр. 167, 168.

Дмитриченко Інна Володимирівна

Статтю створено 27.05.2020